

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ  
Кафедра теорії і методики природничо-математичних дисциплін початкової освіти

**ПРОГРАМА**  
**Комплексний іспит**  
**з окремих методик початкової освіти**  
для студентів напрямку підготовки 6.010102 Початкова освіта  
освітнього ступеня – бакалавр  
(заочна форма навчання – ПО-51з)

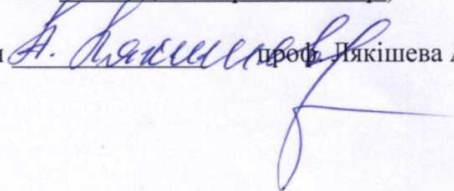
Програму погоджено кафедрою теорії і  
методики природничо-математичних дисциплін  
початкової освіти

(протокол № 9 від 6 березня 2019 р.)

Завідувач  проф. Пріма Р.М.

Програму затверджено вченою радою  
факультету педагогічної освіти та соціальної  
роботи

(протокол № 8 від 19 березня 2019 р.)

Декан  проф. Пякішева А.В.

Луцьк – 2019

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальним планом підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта (заочна форма навчання) передбачено проведення державної атестації у формі комплексного іспиту з окремих методик початкової освіти.

Програма іспиту дозволяє оцінити рівень підготовки випускника відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики. Питання, які винесені на екзамен, дозволяють оцінити не лише рівень знань з теорії й методики викладання освітніх галузей початкової освіти, а й практичну підготовку випускників.

Основу програми складають такі розділи: «Методика навчання освітньої галузі «Мова і література», «Методика навчання освітньої галузі «Математика», «Методика навчання освітньої галузі «Природознавство», «Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», «Методика навчання освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура», «Методика навчання освітньої галузі «Технології», «Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Окремі питання програми спрямовані на виявлення знань та практичних умінь студентів з дисциплін: «Основи природознавства з практикумом», «Математика», «Сучасна українська мова з практикумом», «Українська мова за професійним спрямуванням», зміст яких корелює із зазначеними освітніми галузями.

Програма державного екзамену покликана вирішити такі завдання:

1. Виявити здібності науково-методичного мислення, творчого підходу до проблеми методики викладання освітніх галузей у початковій школі.
2. Комплексно перевірити якість засвоєння теоретичних курсів методичного циклу, дисциплін за вибором (спецкурсів) і споріднених з ними наук з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, сформованості ключових компетентностей.
3. Перевірити рівень оволодіння майбутніми вчителями педагогічною технологією, культурою, основами професійної майстерності тощо.

Комплексність програми дозволяє ґрунтовно виявити знання з усіх розділів методики викладання освітніх галузей у початковій школі, а також спецкурсів методичного змісту.

Добір питань практичного характеру гарантує не лише наближення державного екзамену до вимог життя, а й перевірку якості світоглядної позиції, професійної майстерності й розуміння педагогічної технології, нарешті якості підготовки фахівців педагогічної освіти.

Відповідь випускника оцінюється сталими вимогами й нормами, з урахуванням фундаментальності й нетрадиційності педагогічного бачення та конструктивного підходу того, хто відповідає, його інтелекту, інтелігентності.

Студенти можуть висловлювати, аналізувати власні судження, відмінні від викладених у посібниках з педагогіки і методики, визначаючи їх раціональність, життєвість.

На іспиті важливо виявити вміння випускника ретранслювати теоретичні знання на практичну площину проблем, які виникають в освітньому процесі початкової школи. Сформувані готовність молодого фахівця реалізувати в практичній роботі знання, отримані в закладі вищої освіти, свою професійну майстерність, технологічну грамотність.

Бібліографія складена таким чином, що студент має можливість самостійно глибоко засвоїти основні питання змісту з педагогіки, методики навчання української мови та літературного читання, методик навчання освітніх галузей початкової школи: математична, природнича, мистецька, технологічна та фізкультурна.

## **Критерії оцінки знань студентів з комплексного іспиту з педагогіки та методик викладання**

Оцінювання досягнень студентів із кваліфікаційного іспиту здійснюється за 100 бальною шкалою. За відповідь на кожне питання білету студент може отримати до 33,3 балів включно. Загальна оцінка за кваліфікаційний іспит складається з суми балів, які отримав студент за відповіді на кожне з трьох питань білету.

**25-33,3 балів:** Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, вирішує складні проблемні завдання, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, вирішує складні проблемні завдання, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдаровання і нахили.

Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, вміє застосувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень в практичній діяльності, здатен самостійно вивчати матеріал; самостійно знаходить інформацію.

**17-24 балів:** Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; робить аргументовані висновки; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної.

Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі доведення у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій; чітко тлумачить поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій з викладачем.

Знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями; здатен рецензувати певну літературу; може опрацювати матеріал самостійно.

**9-16 балів:** Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, самостійно контролює власні дії; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; здатен опрацювати літературу, провести експеримент.

Студент виявляє знання і розуміння основних положень матеріалу, може поверхово робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами; при проведенні експерименту потрібна допомога.

**0-8 балів:** Студент знає більш як половину матеріалу; розуміє основний матеріал; здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, відтворити його з помилками та неточностями; має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, здатен використовувати під час відповіді допоміжні наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні; при проведенні експерименту потрібна допомога.

Студент має початковий рівень знань; знає близько половини матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту роботи, повторити за зразком певну операцію, описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, при проведенні експерименту потрібна допомога.

ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНОСЯТЬСЯ НА КОМПЛЕКСНИЙ ІСПИТ  
З ОКРЕМИХ МЕТОДИК ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ  
для студентів *напрямку підготовки 6.010102 Початкова освіта*  
(освітнього ступеня – **бакалавр**)

**Методика навчання освітньої галузі «Мова і література»**

1. Види і типи уроків з української мови у початкових класах. Основні вимоги до сучасного уроку української мови у початковій школі.
2. Методика навчання грамоти у 1 класі.
3. Методика вивчення розділу «Мова і мовлення» у початкових класах.
4. Методика вивчення розділу «Текст» у 1-4 класах.
5. Методика вивчення елементів лексикології у початкових класах.
6. Методика вивчення морфології у початкових класах.
7. Методика вивчення розділу «Будова слова» у початкових класах.
8. Методика вивчення фонетики і графіки у початковій школі.
9. Методика вивчення орфографії у початковій школі.
10. Методика розвитку мовлення в учнів початкових класів.
11. Переказ у системі роботи з розвитку мовлення у молодших школярів. Види переказів і методика роботи над ними.
12. Методика роботи над усним і письмовим твором у початкових класах. Вимоги до оцінювання творів.
13. Види, способи, якості читання у початковій школі та основні шляхи їх формування.
14. Методика вивчення прозових творів різних жанрів (оповідання, казки, легенди, перекази, науково-пізнавальні статті) на уроках літературного читання у початковій школі.
15. Особливості роботи над ліричними творами (віршем, байкою) на уроках літературного читання у початковій школі.
16. Послідовність роботи з художнім твором на уроці літературного читання.
17. Система позакласного читання у початкових класах.
18. Основні вимоги до сучасного уроку літературного читання у початкових класах.
19. Види диктантів, методика їх проведення у початкових класах.
20. Аналіз навчально-методичних комплектів з української мови для 1-4 класів.

**Методика навчання освітньої галузі «Математика»**

1. Методика вивчення нумерації чисел у межах 10 і 100.
2. Методика вивчення нумерації чисел у межах 1000 і 1000000.
3. Методика ознайомлення з діями додавання і віднімання.
4. Методика вивчення таблиць додавання і віднімання.
5. Методика навчання розв'язування простих арифметичних задач на додавання і віднімання.
6. Методика вивчення усного позатабличного додавання і віднімання у межах 100.
7. Методика вивчення усного додавання і віднімання у межах 1000.
8. Методика ознайомлення учнів із діями множення і ділення.
9. Методика вивчення таблиць множення і ділення.
10. Методика навчання розв'язування простих арифметичних задач на множення і ділення
11. Методика вивчення усного позатабличного множення і ділення у межах 1000.
12. Методика вивчення письмового множення і ділення у межах 1000.
13. Методика навчання розв'язуванню складених арифметичних задач.
14. Методика формування уявлень про числові вирази, вирази із змінними.
15. Методика навчання знаходження значень виразів, що містять більше двох дій, у тому числі виразів із дужками. Правила порядку виконання дій.
16. Методика формування уявлень про рівняння та навчання розв'язуванню найпростіших рівнянь.
17. Методика ознайомлення учнів із довжиною відрізка та одиницями її вимірювання.

18. Методика навчання розв'язуванню задач на рух.
19. Методика навчання розв'язуванню задач на зв'язок між пропорційними величинами.
20. Методика ознайомлення учнів із площею фігур та одиницями її вимірювання.

#### Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»

1. Аналіз Державного стандарту початкової загальної освіти (освітня галузь «Природознавство»), чинної програми з природознавства для початкової школи.
2. Аналіз навчально-методичних комплектів з природознавства для 1-4 класів.
3. Зв'язок методики викладання природознавства з іншими науками.
4. Сезонний принцип вивчення природи рідного краю (навести приклади).
5. Види і типи уроків з природознавства у початкових класах. Основні вимоги до сучасного уроку з природознавства у початковій школі.
6. Класифікація методів навчання за джерелом знань з курсу «Природознавство».
7. Методика організації і проведення комбінованого уроку з природознавства (навести приклад уроку).
8. Методика організації і проведення узагальнюючого уроку з природознавства (розробити фрагмент уроку).
9. Форми позаурочної роботи з природознавства та методика їх проведення (навести приклади).
10. Методика організації та проведення екскурсій у природу.
11. Спостереження – основний метод вивчення природознавства. Методика проведення спостережень у 1-2 класах.
12. Методика проведення лабораторних робіт та дослідів на уроках природознавства (навести приклади).
13. Методика перевірки домашніх завдань з природознавства.
14. Методика проведення пошуково-дослідної роботи учнів у куточку живої природи (навести приклади).
15. Методика проведення практичних робіт учнів на географічному майданчику (навести приклади).

#### Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

1. Принципи побудови, цілі вивчення курсу «Я у світі». Система знань та умінь у шкільному курсі «Я у світі».
2. Методика вивчення змістовної лінії «Я – сім'я – школа – рідний край – Україна – світ».
3. Методика проведення комбінованого уроку на тему: «Людина як частина природи і суспільства».
4. Методика проведення уроку на тему «Винаходи людства».
5. Методика проведення уроку засвоєння нових знань на тему «Україна – незалежна держава».
6. Типи та структура уроків з курсу "Я у світі".
7. Методика проведення уроку на тему «Символи держави: герб, прапор, гімн; їх значення».
8. Методи наукового дослідження в курсі викладання освітньої галузі «Суспільствознавство».
9. Методика проведення уроку на тему: «Україна на карті світу».
10. Методика проведення уроку на тему "Україна – європейська держава".

#### Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»

##### образотворче мистецтво

1. Зміст та види занять з образотворчого мистецтва в початковій школі.
2. Малювання з природи на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Особливості художньо-творчої діяльності молодших школярів.
3. Методика проведення занять зі створення ілюстрації до літературного твору, інтерпретація художніх образів.
4. Основи кольорознавства на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. Колір та його ознаки.
5. Формування і зміст геометричного та натурального методів навчання малюнку.

##### музика

- Музика як вид мистецтва і навчальна дисципліна мистецької освітньої галузі.
- Види музичної діяльності, їх взаємодія та взаємозв'язок на уроці музичного мистецтва в початковій школі.
- Методи розвитку творчих здібностей молодших школярів у процесі музикування.
- Художньо-педагогічний аналіз музичних творів у мистецькій освітній галузі.

#### хореографія

- Сучасні форми хореографічної освіти дітей в Україні.
- Зміст хореографічної роботи з дітьми молодшого шкільного віку.
- Завдання діяльності дитячого хореографічного колективу.
- Форми організації навчально-тренувального процесу в дитячому хореографічному колективі.

#### Методика навчання освітньої галузі «Технології»

- Календарний план технологічної освітньої галузі. Підготовка вчителя до уроку.
- План-конспект комбінованого уроку з технологічної освітньої галузі.
- Елементи графічної грамоти. Поняття про ескіз, креслення, види ліній на кресленні, їх призначення в методиці навчання технологічної освітньої галузі.
- Прийоми перегинання і складання паперу та картону. Основні види паперу, їх застосування у різних галузях.
- Прийоми розмічання і різання паперу та картону. Розмітка за шаблоном, трафаретом, клітинками, лінійкою /кутником/ циркулем.
- Організація освітнього процесу в початкових класах з галузі «Технології».
- Методика проведення занять з природними матеріалами в технологічній освітній галузі.
- Методика проведення занять з фольгою і дротом.
- Методика проведення практичних занять з тканиною.
- Позаурочна робота з учнями з трудового виховання.

#### Методика навчання освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура»

- Теоретичні аспекти фізичного розвитку учнів молодшого шкільного віку.
- Динаміка рухової підготовленості учнів початкових класів.
- Вплив рухового режиму на стан здоров'я учнів молодшого шкільного віку.
- Педагогічний контроль за фізичним навантаженням молодших школярів.
- Формування у молодших школярів життєво важливих рухових навичок та вмінь.
- Набуття учнями елементарних знань у галузі фізичної культури, гігієни та здорового способу життя.
- Організація та методика проведення рухливих ігор з учнями молодших класів.
- Загальна характеристика позаурочних занять із фізичної культури.
- Особливості організації занять із фізичної культури з учнями молодшого шкільного віку.
- Техніка безпеки виконання фізичних вправ на заняттях фізичної культури.

## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

### Методика навчання освітньої галузі «Мова і література»

1. Анісімова Г. О. Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально-методичний посібник) / Г. О. Анісімова, О. В. Нікулочкіна. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 104 с.
2. Біляєв О. Лінгводидактика рідної мови : навч.-метод. посібник / Олександр Михайлович Біляєв. – К. : Генеза, 2005. – 180 с.
3. Большакова І. О. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / І. О. Большакова, М. С. Пристінська. – Х. : Ранок, 2018.
4. Варзацька Л. Інтегровані уроки рідної мови і мовлення. 4 клас. Посібник для вчителя / Лариса Олександрівна Варзацька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. – 120 с.
5. Варзацька Л. Інтерактивні технології в системі особистісно-зорієнтованої освіти / Л. Варзацька, Л. Кратасюк // Дивослово. – 2006. – № 4. – С. 15–25.
6. Вашуленко М. С. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2018.
7. Вашуленко О. В. Зошит для письма № 1, № 2. Начальний посібник для 1 класу / 2018.
8. Воскресенська Н. О. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко. – Х. : «Ранок», 2018.
9. Голуб Н. Ситуативний метод на уроках української мови в школі / Ніна Борисівна Голуб // Українська мова і література в школі. – 2013. – № 7. – С. 18 – 23.
10. Голуб Н. Моделювання як метод навчання у вищій школі / Ніна Борисівна Голуб // Вісник Львівського університету. – Серія філологія. – 2010. – Випуск 50. – С. 66 – 72.
11. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
12. Даденков М. Організація навчальної роботи в школі / Микола Федорович Даденков / Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / [за ред. В. Г. Кременя]. – К. : «Знання», 2003. – С. 455–460.
13. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
14. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 176 с.
15. Захарійчук М. Д. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / М. Д. Захарійчук. – К. : Грамота, 2018.
16. Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови / Н. М. Захлюпана, І. М. Кочан. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2002. – 250 с.
17. Іваниця Г. А. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / Г. А. Іваниця. – Х.: «Ранок», 2018.
18. Іщенко О. Л. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / О. Л. Іщенко, С. П. Логачевська. – К.: Літера ЛТД, 2018.
19. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії / С. О. Караман. – К. : Ленвіт, 2000. – 272 с.
20. Концепція мовної освіти 12-річної школи // Дивослово. – 2002. – № 8. – С. 58 – 62.
21. Концепція мовної освіти в Україні. Проект // Освіта України. – 2011. – № 1–2. – С. 6.
22. Кравцова Н. М. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / Н. М. Кравцова, О. Д. Придаток. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2018.
23. Кузьмінський А. І. Технологія і техніка шкільного уроку : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К. : Знання, 2010. – 335 с.
24. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / [за ред. М. Пентилюк]. – К. : Ленвіт, 2009. – 400 с.

25. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник / [за наук. ред. М. С. Вашуленка]. – К. : Літера ЛТД, 2012. – 364 с.
26. Наумчук В. І. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / В. І. Наумчук, М. М. Наумчук. – Тернопіль: Астон, 2018.
27. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку української мови : навч. посібник / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 248 с.
28. Пентилюк М. Сучасні підходи до типології уроків / Марія Іванівна Пентилюк // Дивослово. – 2008. – № 6. – С. 2 – 5.
29. Пентилюк М. Сучасний урок української мови / М. І. Пентилюк, Т. Г. Окуневич. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – 176 с.
30. Пентилюк М. І. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. / М. І. Пентилюк, Т. Г. Окуневич. – К. : «Ленвіт», 2006. – 134 с.
31. Плиско К. Принципи, методи і форми навчання української мови (теоретичний аспект) : навч. посіб. / К. М. Плиско. – Х. : Основа, 1995. – 240 с.
32. Пономарьова К. І. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / К. І. Пономарьова. – К.: Орion, 2018.
33. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2011. – 366 с.
34. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник. / [за ред. М. І. Пентилюк] [О. М. Горошкіна, Н. Єсаулова, О. Лук'янченко та ін.]. – К. : Ленвіт, 2015. – 149 с.
35. Тарнавська С. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / С. Тарнавська, В. Науменко. – К.: Генеза, 2018.
36. Типові освітні програми Нової української школи для закладів загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. – К. : «Світоч», 2019. – 336.
37. Хом'як І. Класифікаційний аналіз уроків мови / Іван Миколайович Хом'як // Українська мова і література в сучасній школі. – 2012. – № 10. – С. 2 – 7.
38. Хом'як І. Проблема типології уроків мови / Іван Миколайович Хом'як // Теоретична і дидактична філологія. Випуск 12, – 2012. – С. 122. – 129.
39. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах / укладач Стус Т. В. - Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 160 с.
40. Чумарна М. І. Українська мова. Буквар: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2 частинах) / М. І. Чумарна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019.

## Методика навчання освітньої галузі «Математика»

### 1. Друковані джерела

1. Бантова М. О. Методика викладання математики в початкових класах : навч. посібн. / М. О. Бантова, Г. В. Бельтюкова, О. М. Полевщикова. – К. : Вища школа, 1982. – 288 с.
2. Белошистая А. В. Обучение решению задач по математике [Текст] / А. В. Белошистая. – М. : Экзамен, 2009. – 325 с.
3. Богданович М. В. Методика викладання математики в початкових класах : Навч. посібник. / М. В. Богданович, М. В. Козак, Я. А. Король. – 3-тє вид. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 336 с.
4. Богданович М. В. Методика розв'язування задач у початковій школі : навч. посібн. / М. В. Богданович. – К. : Вища школа, 1990. – 183 с.
5. Богданович М. В. Пропедевтика геометрії та алгебри в початкових класах школі : навч. посібн. / М. В. Богданович, Г. П. Лищенко – К. : Освіта України, 2009. – 258 с.
6. Будна Н. О. Збірник задач і тестів з математики. 2 клас : Практичний матеріал для вчителів початкових класів та самостійної роботи учнів / Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 104 с.
7. Волкова Н. П. Педагогіка : Навч. посіб. / Наталія Павлівна Волкова. – 3-тє вид., стер. – К. : Академвидав, 2009. – 616 с. – (Серія «Альма-матер»).
8. Гальперин П. Я. Формирование начальных математических понятий : учебн. пособие /



- П. Я. Гальперин, Л. С. Георгиева // Теория и методика развития математических представлений у дошкольников : Хрестоматия в 6 частях. – Ч. 3. – М. ; СПб, 1994. – 312 с.
9. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти) [Текст] / За ред. Г. П. Коваль. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – 192 с.
10. Король Я. А. Математика в початкових класах. Культура усного і писемного мовлення : навч. посібник / Ярослав Антонович Король. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2000. – 160 с.
11. Король Я. А. Математика. Методика роботи над текстовими задачами. 1 клас : метод. посібн. / Я. А. Король, І. Я. Романишин. – Тернопіль : Навч. книга–Богдан, 2002. – 68 с.
12. Король Я. А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах : Навч. посібн. / Я. А. Король. – Тернопіль : Мандрівець, 1998. – 134 с.
13. Корчевська О. П. Математичні диктанти у початкових класах [Текст] / О. П. Корчевська, Н. С. Кордуба. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2001. – 47 с.
14. Корчевська О. П. Робота над завданнями підвищеної складності з математики в початкових класах : навч. посібн. / О. П. Корчевська. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2001. – 112 с.
15. Корчевська О. П. Цікава математика. 1–4 класи : навч. посібн. / О. П. Корчевська. – Тернопіль : Астон, 2002. – 112 с.
16. Логачевська С. П. Вчимося розв'язувати задачі : Навч. посіб. з математики для 2 класу / С. П. Логачевська. – К. : Початкова школа, 2003. – 128 с.
17. Логачевська С. П. Вчимося розв'язувати задачі : Навч. посіб. з математики для 3 класу / С. П. Логачевська. – К. : Початкова школа, 2003. – 144 с.
18. Логіка. Збірник задач. Початкова школа : навч. видання / Укл. Марина Олександрівна Володарська. – Х. : Торсінг плюс, 2011. – 256 с.
19. Митник О. Я. Логіка на уроках математики. Методика роботи над завданнями з логічним навантаженням у курсі математики початкових класів : навч. посібн. / О. Я. Митник. – К. : Початкова школа, 2004. – 104 с.
20. Нестандартні задачі з математики. 1–4 класи : Навчальне видання / Упоряд. Наталія Василівна Курганова. – Х. : Вид-во «Ранок», 2010. – 192 с. – (Серія «Навчаємо молодших школярів»).
21. Оригінальні задачі з математики. 1–4 класи : Навчальне видання / Упоряд. Наталія Василівна Курганова. – Х. : Вид-во «Ранок», 2010. – 176 с. – (Серія «Навчаємо молодших школярів»).
22. Пышкало А. М. Методика обучения элементам геометрии в начальных классах : учебн. пособ. / А. М. Пышкало. – М. : Просвещение, 1976. – 160 с.
23. Скворцова С. О. Методика навчання розв'язування сюжетних задач у початковій школі : Навч.-метод. посібн. для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання» / Світлана Олексіївна Скворцова. – Одеса : ООО «Абрикос-компани», 2011. – Ч. I : Методика формування в молодших школярів загального умінь розв'язувати сюжетні задачі. – 2011. – 268 с.
24. Скворцова С. О. Методика навчання розв'язування сюжетних задач у початковій школі : Навч.-метод. посібн. для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання» / Світлана Олексіївна Скворцова. – Одеса : Фенікс, 2011. – Ч. II : Методика формування в молодших школярів умінь розв'язувати задачі певних видів. – 2011. – 156 с.
25. Слепкань З. І. Методика навчання математики: навч. посібн. / З.І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2006. – 584 с.
26. Сухарева Л. С. Математика. Логічні задачі та способи їх розв'язування 1–4 класи : навч.-метод. посібник / Лілія Станіславівна Сухарева. – 3-тє вид. – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 128 с. – (Серія «Початкова школа. Математика»).
27. Сухарева Л. С. Математика. Сучасний урок у початковій школі. Нестандартні уроки математики у 1–4 класах : навчальне видання / Лілія Станіславівна Сухарева. – 3-тє вид. – Х. : Вид. група «Основа», 2005. – 192 с.
28. Шадріна І. В. Обучение математике в начальных классах : Пособ. Для учителей,

родителів, студентів, педвузів / И. В. Шадріна. – М. : Шк. преса, 2003. – 144 с.

29. Підручники з математики для початкових класів.

## **2.Електронні ресурси**

1. Міністерство Освіти і науки України [Електронний ресурс] : сайт. – режим доступу до журн. : <http://mon.gov.ua> – (назва з екрану).
2. Національна бібліотека України для дітей [Електронний ресурс] : сайт. – режим доступу до журн. : <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=5667> – (назва з екрану).
3. НУШ. Нова українська школа [Електронний ресурс]: веб-сайт. – режим доступу до журн. : – <http://nus.org.ua> – (назва з екрану).
4. Освіта.ua [Електронний ресурс] : сайт. – режим доступу до журн. : <http://osvita.ua> – (назва з екрану).
5. Formula.co.ua [Електронний ресурс] : сайт. – режим доступу до журн. : <http://formula.co.ua> – (назва з екрану).
6. LearningApps.org [Електронний ресурс] : веб-сайт. – режим доступу до журн. : – <http://learningapps.org/view1655938> – (назва з екрану).

## **Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»**

1. Володарська М.О. Природознавство / за підручником І.В.Грущинської / 3 клас. – Харків. Видавнича група "Основа", 2014. – 147.
2. Гільберг Т.Г. Природознавство: Підручник для 1-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / Тетяна Георгіївна Гільберг, Тамара Василівна. Сак. – К. : Генеза, 2012. – 112 с.
3. Гільберг Т.Г. Природознавство: Підручник для 2-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / Тетяна Георгіївна Гільберг, Тамара Василівна. Сак. – К. : Генеза, 2013. – 166 с.
4. Гільберг Т. Г. Природознавство: Підручник для 3-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / Тетяна Георгіївна Гільберг, Тамара Василівна. Сак. – К. : Генеза, 2014. – 176 с.
5. Гільберг Т. Г. Природознавство: Підручник для 4-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / Тетяна Георгіївна Гільберг, Тамара Василівна. Сак. – К. : Генеза, 2015. – 176 с.
6. Грущинська І.О. Природознавство: підруч. для 2 класу. – Дім "Освіта", 2012. – 160 с.
7. Грущинська І. Вивчаємо свійських тварин // Поч. шк. – 2012. – №2.
8. Грущинська І. О. Природознавство: Підручник для 2-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / Ірина Василівна. – К. : дім "Освіта", 2013. – 158 с.
9. Грущинська І. О. Природознавство: Підручник для 3-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / Ірина Василівна Грущинська. – К. : дім "Освіта", 2013. – 158 с.
10. Грущинська І. О. Природознавство: Підручник для 4-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / Ірина Василівна Грущинська. – К. : дім "Освіта", 2015. – 192 с. Державний стандарт початкової загальної освіти //Початкова школа. – 2011. – №1. – С. 28-52.
11. Методика викладання природознавства в початковій школі [Текст]: навч. посібник / уклад. Н.І.Луцан. – 2-ге вид.,перероб. і доп. – Ів.-Франківськ : Прикарпатський нац. ун-т ім. В.Стефаніка, 2012. – 204 с. 21.
12. Методика викладання природознавства в початковій школі [Текст]: навчальний посібник. / укладач Н.І.Луцан. – Ів.-Франківськ : Прикарпатський нац. універ. ім.В.Стефаніка, 2010. – 204 с.
13. Штойко П. І. Концепції природознавства [Текст]: навч. посібник / Павло Іванович Штойко ; відп. за вип. В.І.Онопрієнко. – Рек. МОН. – Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2011. – 456 с.

## **Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»**

1. Бібік Н. М. Я у світі. Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів для 3 класу. / Н. М. Бібік. – Х. : Вид. гр."Основа", 2013. – 160 с.
2. Бібік Н. М. Я у світі. Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів для 4 класу. / Н. М. Бібік. – Х. : Вид. гр."Основа", 2015. – 144 с.
3. Бібік Н.М. Я у світі. 3 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Бібік. – Х.: Вид.група «Основа», 2013. – 160 с.

4. Бех І.Д. Концептуальні засади формування у школяра особистісних цінностей. / Іван Дмитрович Бех // Виховання патріотизму у дітей та молоді в сучасних соціально-економічних умовах. Матер. звітної науково-практичної конференції. – К., 2006. – С. 4-8.
5. Бойченко В. Сучасний стан патріотичної вихованості молодших школярів. / Валентина Бойченко. // Початкова школа. – 2005. – №5. – С.12-14.
6. Грушинська І. Реалізація українознавчого принципу у процесі навчання //Початкова школа. – 2004. - №1.
7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. /І.М.Дичківська. – К.: Академвидав. 2004. - 352 с.
11. Іванішена С. Форми і методи інтерактивного навчання / С.Іванішена // Поч.шк. – 2006. - ЖЗ. – С. 9-11.
8. Тагліна О. В. Я у світі: Підручник для 3-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / О. В. Тагліна, Г. Ж. Іванова. – Х. : Ранок, 2013. – 144 с.
9. Тагліна О. В. Я у світі: Підручник для 4-го класу : [для загальноосвітніх навч. закл.] / О. В. Тагліна, Г. Ж. Іванова. – Х. : Ранок, 2015. – 146 с.
10. Пономаренко Л. Виховання громадянськості у молодших класах // Початкова школа. – 2001. – №3. – С.17-20.
11. Согур Л.М., Громик С.Я. Людина і світ, природознавство // Початкова школа. – 2014. – №2.
12. Навчаємо демократії: базові матеріали з освіти для демократичного громадянства та прав людини для вчителів / Р. Голлоб, П. Крапф, О. Олафсдоттір, В. Вайдінгер; ред. Р. Голлоб, П. Крапф, В. Вайдінгер: Пер. з англ. та адапт. Л. І. Паращенко. – К.: Основа, 2011. – Т. 1. – 164 с.;
13. Освіта для демократичного громадянства : посіб. для підготов. вчителів з питань освіти для демократ. громадянства та освіти з прав людини (вдосконалена версія – вересень 2007) / [Р. Голлоб, Е. Хаддлестон, П. Крапф та ін.] ; пер. з англ. та адапт. Л. М. Ващенко ; за ред. Е. Хаддлестона ; заг. ред. укр. версії : Н. Г. Протасова. - К. : НАДУ, 2009. - 92 с. // <http://osvita.khpg.org/files/docs/1366804266.pdf>
14. Інтерактивні технології громадянської освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westukr.itgo.com/>

#### ***Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»***

1. Антонович Є.А., Захарчук Р.В. Декоративно-прикладне мистецтво. / Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук – Львів, 1992. – 271 с.
2. Березова Г. Методика хореографічної роботи в школі. К.: Муз. Україна, 1994.
3. Белкіна Е. Від подиву до творчості / Е. Белкіна // Мистецтво та освіта. – К., 1998. – № 2. – с. 12.
4. Бондаренко Л. Ритміка і танець у 1-4 класах загальноосвітньої школи. – К.: Муз. Україна, 1989.
5. Бучинський С.Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. / С.Л. Бучинський – К., 1981. – 181 с.
6. Василенко К. Українські народні танці для дітей К.: Муз. Україна, 1985.
7. Верховинець В. Весняночка: Ігри з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. – К.: Музична Україна, 1989.
8. Гумінська О.О. Уроки музики в загальноосвітній школі / О.О. Гумінська. – Тернопіль, 2003. – 104с.
9. Дереворіз О. Танцювальний гурток. – Тернопіль-Харків:Ранок, 2009.
10. Зачарова Г.В. Як дивитись і розуміти твори образотворчого мистецтва. / Г.В. Зачарова – К., 1999. – № 5. – с. 12.
11. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. / М.А. Кириченко – К., 1992. – 165 с.
12. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва. / В.П. Котляр // Методика художнього виховання дітей. – К., 2016.
13. Кушка Я. Методика музичного виховання дітей. Навчальний посібник. Частина 1 / Я. С. Кушка. – Вінниця: Нова книга, 2007. -216с

14. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
15. Хлебнікова Л.О. Методика хорового співу в початковій школі / Л.О. Хлебнікова //Метод.посібник. – Тернопіль. Навчальна книга – 2006. – 213 с.
16. Хлебнікова Л.О. Методика хорового співу в початковій школі / Л.О. Хлебнікова //Метод.посібник. – Тернопіль. Навчальна книга – 2006. – 213 с.
17. Шевчук А.С. Дитяча хореографія: прогр. та навч.-метод.забезпеч.хореогр. діяльн. дітей від 3 до 7 років: наавч.-метод.посіб. – К.: Шкіл.світ, 2008.

#### **Методика навчання освітньої галузі «Технології»**

1. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. – Тернопіль: Мальва – ОСО,2005.
2. Веремійчик І.М. Трудове навчання. Майстрик і Майстринка. – Київ: Педагогічна думка,2002.
3. Веремійчик І.М. Граючись, вчимося. – Тернопіль: Мальва –ОСО,2002.
4. Хорунжий В.І. Практичні роботи в навчальних майстернях. – Київ: Вища школа,1999.
5. Веремійчик І.М. Уроки трудового навчання (1клас). – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2014.
6. Веремійчик І.М. Уроки трудового навчання (2клас). – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2016.
7. Веремійчик І.М. Трудове навчання. Конспекти уроків (4клас). – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2018.
8. Веремійчик І.М. Уроки трудового навчання (3клас). – Тернопіль: Мальва – ОСО,2017.
9. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання (4клас). – Київ: Генеза, 2015.

#### **Методика навчання освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура»**

1. Амосов М.М. Роздуми про здоров'я / М. М. Амосов. – К.: Здоров'я, 1990. – 168 с.
2. Ареф'єв В.Г. Фізичне виховання в школі / В.Г.Ареф'єв, В.В.Столітенко. – К.: ІЗМН, 1997. – С.56–59.
3. Ведмеденко Б.Ф. Теоретичні основи і практика виховання молоді засобами фізичної культури / Б.Ф.Ведмеденко. – К.: Інститут систематичних досліджень освіти, 1993. – 152 с.
4. Віндюк А.В. Основи технології самостійних занять фізичними вправами учнів молодших класів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / А.В.Віндюк. – Львів, 2002. – 17 с.
5. Данилевич М.В. Фізичне виховання дітей – турбота спільна / М.В.Данилевич // Фізична культура та здоров'я нації. III Міжнародна конференція. – К. – Вінниця: Українська академія Наук Національного прогресу, 1998. – Ч.1. – С.30 – 32.
6. Дмитренко С.М. Вплив рухових режимів на фізичний стан молодших школярів, які проживають у зоні підвищеної радіації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту. 24.00.02 / С.М.Дмитренко. – Луцьк, 1998. – 18 с.
7. Масауд Р. Режим рухової активності як основа корекції фізичного стану молодших школярів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту. 24.00.02 / Р.Масауд. – К., 1998. – 16 с.
8. Оржеховська В.М. Здоровий спосіб життя як пріоритетна цінність у вихованні дітей і підлітків / В.М.Оржеховська // Формування, збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління, як обов'язковий компонент соціальної освіти. – Дніпропетровськ, 1997. – С.35 – 43.
9. Присяжнюк С. Витривалість: основи визначення та методики розвитку у школярів початкових класів / С.Присяжнюк // Фізичне виховання в школі. – 1999. – № 4. – С.32 – 34.
10. Чорнобай І.М. Вплив валеологічних знань і вмінь на якісні показники фізичної культури молодших школярів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / І.М.Чорнобай. – Луцьк, 2000. – 22 с.
11. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б.М.Шиян. – Ч. 1. – Тернопіль: Богдан, 2003. – 279 с.